

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

איים של ביטחון

בית ספר כמקור של תקווה לילדים שחיים בעוני ובהדרה

כנס פרחי ניהול – מרץ. 2022

כמה ילדים לדעתכם חיים בעוני במדינת ישראל ?

**כמה בתי ספר בישראל הינם בתי ספר תת משיגים,
המשרתים אוכלוסיות החיות בעוני ?**

1,000,000
ילדים וילדות בישראל חיים בעוני

אבני ראשה
המכון הישראלי לניהול בית ספרים
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

160

בתי ספר בישראל הם בתי ספר תת משיגים
המשרתים אוכלוסיות החיות בעוני

1,000,000
ילדים וילדות בישראל חיים בעוני

במילה אחת – מהו עוני?

נולדתי למשפחה ענייה. אילו היו מבקשים ממני לתמצת בכמה מילים מה זה בשבילי להיות עני, הייתי אומר: זה כמו **לשבת קטוע ידיים מול שולחן מלא בכל טוב.**

אני לא מכיר את העוני כמו שהוא מוצג לפעמים בטלוויזיה – אנשים חסרי כל שמתים מרעב. אני מכיר את העוני של מי שיש לו מעט, יש לו מה לאכול, קורת גג, וגם טלוויזיה ומכוננית. עוניו של מי שיכול להעמיד פנים שהוא לא עני. זה עוני מלא בחפצים, אבל גם במועדי פירעון. בעוני מהסוג הזה אתה בר-מזל, וגם ביש מזל; יש כאלה שמצבם טוב יותר, וכאלה שמצבם גרוע יותר. אבל יש תחושה של בושה, של אשמה, של סירוס מתמשך. וגם חרדה, תחושה של ארעיות שמרחפת מעל הכל; זעם כבוש והרכנת ראש. אתה לא עני כל כך שאין לך בגד ללבוש, אבל הבגדים שאתה לובש מציגים אותך עירום וחושפים את הסוד שלך. כל תיקון קטן מכריז מי אתה. **זאת דאגה מתמדת שמשתלטת על המוח ולא מותירה מקום לשום דבר אחר**, ובטח לא לשום סוג של יופי, כי היופי הוא לא פונקציונלי, אין בו תועלת. היופי הוא מותרות, והוא לא שייך לך.

(מתוך "הזמן שאבד לי" מאת פביו וולו)

עוני – הגדרה מהחיים

מחסור
בהון סימבולי

מחסור
בהזדמנויות
חברתיות

מחסור
בכסף

השפעות ישירות ועקיפות

היעדר
ביטחון רגשי

היעדר
ביטחון תזונתי

בריאות פיזית
לקויה

היעדר נגישות
לשפה ולספרים

היעדר נגישות
למשאבים

שתלנות המחסור

"השוו זאת למחשב שנאלץ להריץ עשר תוכנות
כבדות בבת אחת... קוראים לזה רוחב הפס
המנטלי... מהעוני אי אפשר לקחת פסק זמן"

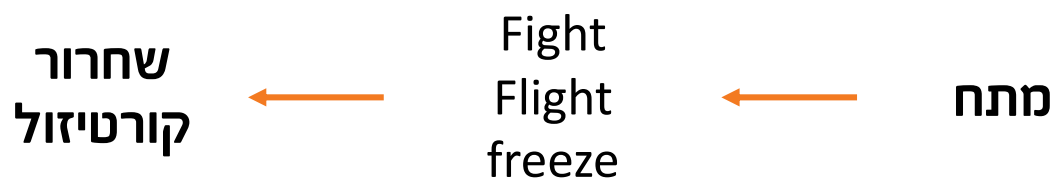
ראטגר ברגמן, צרות של עניים, TED

"זאת דאגה
מתמדת שמשתלטת על
המוח שלך ולא מותירה מקום
לשום דבר אחר

"

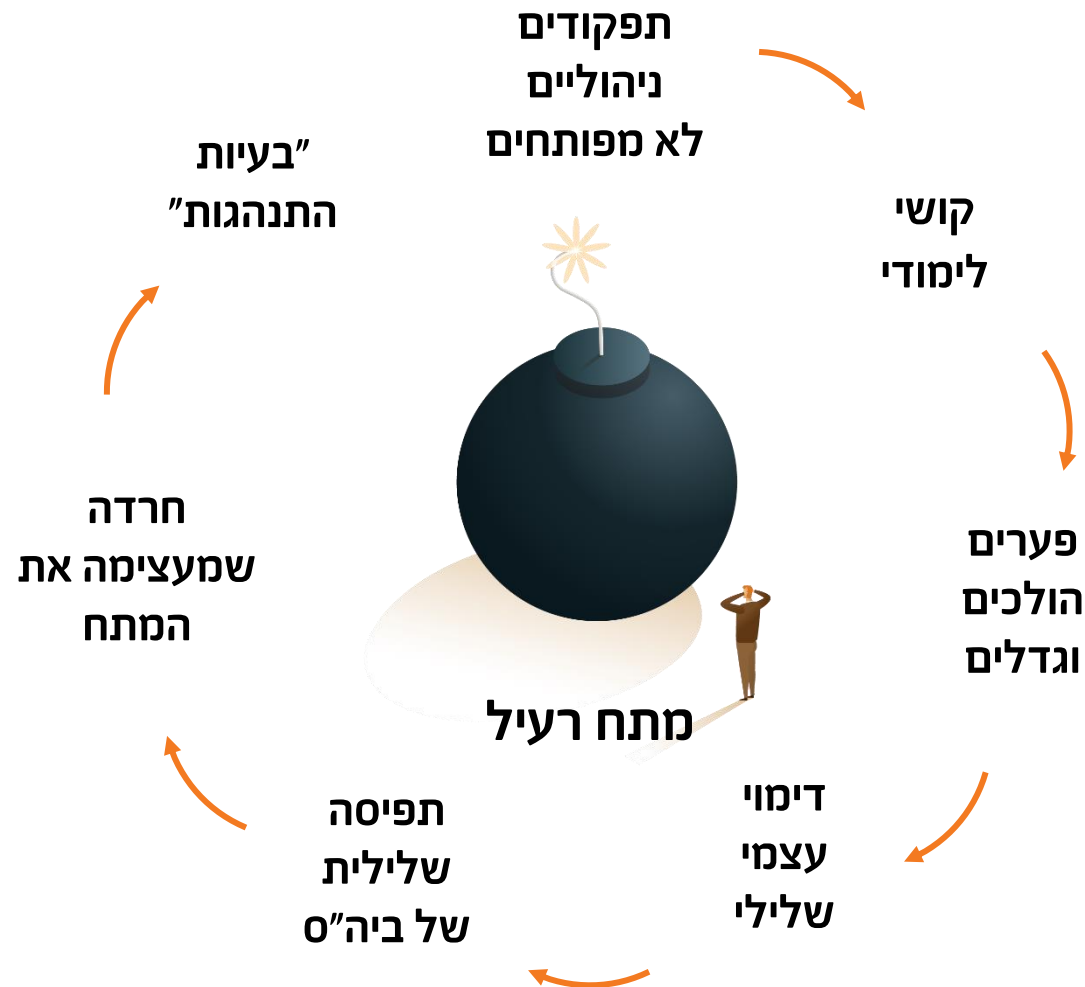

השפעות המתח הרעיל

השפעות המתח הרעיל

קליפת המוח הקדם מצחית

בית הספר

מנהיגות בית ספרית חלשה, לא אפקטיבית ומתחלפת
צוות חינוכי מותש ולא מיומן, מציב רף ציפיות נמוך ובעצמו נמצא בהדרה

ההורים והקהילה קשר רופף

תשתיות לקויות

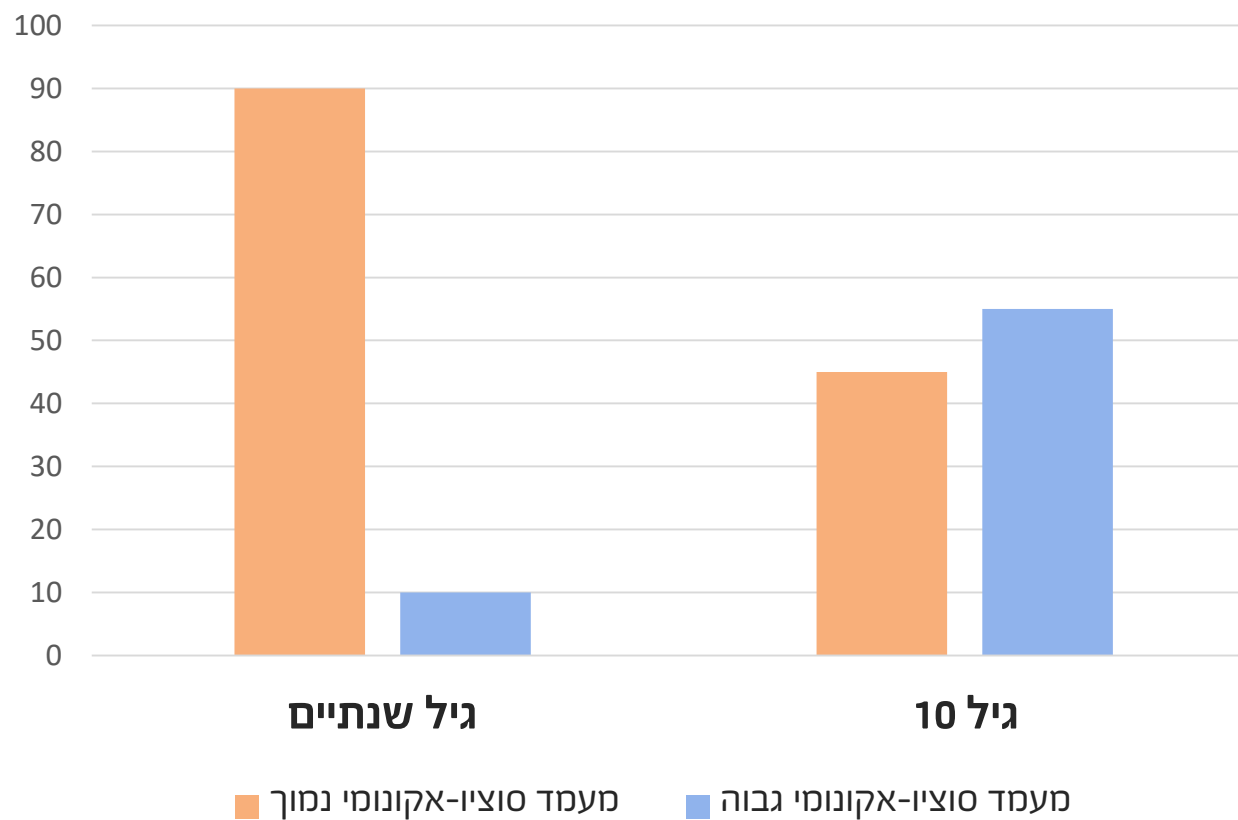
סביבת בית הספר – דלות, פשע,

ילדים החיים בעוני

תורשה או סביבה?

רמת ההתפתחות הקוגניטיבית

Leon Feinstein, 2003

כוח המשיכה של העוני חזק,
וקווי ההצלה לתלמידים מעטים ונדירים.
מורים ומנהלים יכולים להיות קווי
ההצלה האלה.

(Moran,
2013)

אין ולו תיעוד אחד למהפך בית ספרי
שלא היה כרוך בהתערבות של מנהיג/ה
בעל/ת שיעור קומה. יש גורמים רבים
אחרים שתורמים למהפך, אבל מנהיגות
היא הקטליזטור

Leithwood et. al. 2010

המנהיגות המבוקשת

בעלי תפיסת עולם חינוכית מגובשת

בעלי תפיסת עולם חברתית מגובשת

חותרים להשגת תוצאות

רותם, משפיע על דפוסי חשיבה, מייצר התלהבות לשינוי,

פותר בעיות

בעל כישורים ומיומנויות רכות - איש של אנשים

אינו yes man

מחליט לבד בעת הצורך, אך גם יודע לבזר סמכויות ומאמין בכך

”אוהב את הילדים כל הדרך להרווארד”

מכון הישראלי לניהול בית ספרים
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
وزارة المعارف

12

הילדים שמאחורי המספרים

החדשות

מהו עוני

השפעות העוני

השפעות ישירות ועקיפות
שתלטנות המחסור
תורשה או סביבה?
מתח רעיל

מה אפשר לעשות?

מסגור מחדש

תלמידים בהדרה - מורים בהדרה
בניית מערכות יחסים משקמות
הצגת הכלי

מצבם של בתי הספר התת משיגים אינו גזרת גורל. למעשה זהו מצב של פגיעה בסיסית בזכותו של כל אדם לחינוך ראוי. המחויבות והאחריות לשינוי המצב ולהוגנות בחינוך, מוטלת על המדינה ועל החברה כולה, אך בראש ובראשונה עלינו כאנשי חינוך.

תוכנית מיטיבי דרך, 2022

אבני ראשה

המכון הישראלי למהימנות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

جزر الأمان

المدرسة كمصدر أمل للأطفال الذين يعيشون في فقر
دمج المعرفة انوعمي مندل - ليفي

المدارس في أفضل حالاتها، هي مصدر أمل في عالم تسوده الفوضى
van der Kolk

איים של ביטחון

בית ספר כמקור של תקווה לילדים שחיים בעוני

סינתזה של ידע | נעמי מנדל-לוי

בתי הספר, במיטבם, הם מקור של תקווה בעולם כאוטני
van der Kolk

תודה על ההשתתפות ובהצלחה!